

5:24-27 Yael's Deed (continued)

1. Rabbi Naftali Zvi Yehudah Berlin (Netziv), Haamek Davar to Bamidbar 15:41

"אני ד' אלקיכם אשר וגו' אני ד' אלקיכם." שתי פעמים. והדרש במנחות (מ"ד א') ידוע. ולפי הפשט מבואר לפי דברינו, דמיירי בשני אופני עבודת ד'. והנה בהיות ישראל במצרים היו גם כן אנשי מעלה ודבקים בד'... אבל המון ישראל עד שלא יצאו ממצרים לא ידעו מאומה מתורה ומצות...

"ולא תתורו אחרי לבבכם וגו'"; ועל זה כתיב "אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים וגו'"; ותניא בספרי "ר' ישמעאל אומר למה נאמר 'ולא תתורו אחרי לבבכם'? לפי שהוא אומר 'שמח בחור בילדותך וגו' [והלך בדרכי לבך]; בדרך ישר או בדרך שתרצה? תלמוד לומר 'ולא תתורו אחרי לבבכם'." והמאמר הזה פלא, מה קשה להתנא "למה נאמר", ומה זה הישוב שלא נטעה בדברי קהלת לומר שכשר הדבר לילך בכל דרך שתרצה, אפילו לעשות דבר עבירה ח"ו?

אלא כך הענין: דקשה לשון "ולא תתורו" דמשמעו מלשון מתור הארץ, חיפוש ענין חדש, ויותר נוח היה אי כתיב "ולא תלכו אחרי לבבכם"... על זה יישב ר' ישמעאל עוד כונה באזהרה זו, והיינו דשלמה אמר "והלך בדרכי לבך", והתנא מפרש כל אותו מקרא "שמח בחור וגו'" לשם מצוה, והכי פירשו במדרש קהלת... לפי שאין הילוך עבודת ד' בתמידות של כל בני אדם שוין, זה עוסק בתורה ועמלה כל היום, וזה פורש עצמו לעבודה, וזה לגמילות חסדים, והכל לשם שמים, וגם בתורה עצמה אין כל דרך לימוד שוה... ואם בא אדם לשאול איזהו דרך ישרה שיבור לו בדרך לימודו או במה להיות זהיר טפי, על זה אמר קהלת "והלך בדרכי לבך", מה שלבו נמשך אחריו, ברור שמזלו חזי כי זה ענין טוב לפי כח נפשו.

ועל זה קאמר "או בדרך שתרצה", אפילו מה שאינו בכלל מצות התורה כלל, רק שהוא עושה לשם שמים ובדביקות באלקיו [הוא אמינא] הרי זה טוב, על זה כתיב "ולא תתורו אחרי לבבכם", שלא תחפשו מצות חדשות מה שאינו על פי התורה...

והנה התוס' בב"ב דף קי"ט ב' הביא בשם מדרש דהמקושש לשם שמים נתכוין, שחילל שבת כדי שיהרג וידעו הדור שאף על פי שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ מכל מקום חייבין במצות התורה, ויש להתבונן מאין הוציאו חז"ל רמז דכך היה המעשה שנתכוין לשם שמים? ולפי דברינו למדו מסמיכת פרשת ציצית לאותה פרשה של המקושש, דנוהרו אחר כך גם על זה האופן, שאין לאיש לתור אחר מצות חדשות ולעשות עבירה לשמה ח"ו.

דאף על גב דאיתא בנזיר דף כ"ג ב' גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה, מכל מקום זה אינו אלא שבאה שעה לידו שמוכרח לעשות עבירה לשם שמים, כהא דתמר ויהודה שלא היה לה עצה אחרת, או מעשה דייעל, אבל להמציא נפשו לכך לעשות עבירה לשם שמים אין זה דרך הישר שיבור לו האדם, ועל זה נאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם" כמו שביארנו, ובפרשת קרח יבואר עוד שמשום הכי נסמכה מעשה דקרח אחרי פרשת ציצית, שבזה נכשלו ר"ן איש גדולי ישראל, עברו עלה ונענשו כאשר יבואר:

"I am Hashem your Gd... I am Hashem your Gd". Twice; the *derash* in Menachot 44a ["I reward, and I punish"] is known. According to *peshat* it is explained in line with our statement that this refers to two types of service of Gd [to which Gd responds differently]. When Israel was in Egypt, there were also people of great stature, who adhered to Gd... But most of Israel, prior to leaving Egypt, knew nothing of Torah and mitzvot...

"And you shall not stray after your hearts" And regarding this it says, "I am Hashem your Gd, who took you out of Egypt, etc." And it is taught in Sifri, "Rabbi Yishmael said: Why does it say 'And you shall not stray'? Because Kohelet 11:9 says, 'Be glad, young man, in your youth [and follow the path of your heart]' – is that the straight path or the path you desire? Thus it says, 'And you shall not stray after your heart.'" This statement is hard to understand; what was the question, "Why does it say?" And what is the answer, "Lest we err in the words of Kohelet, to say that it is good to go on any path we desire?" Even to sin, Gd-forbid?!

Rather, this is the matter: The language of "And you shall not stray" is difficult, for it seems to come from the expression, "to spy out the land," seeking something new. It would have been easier to write, "And do not go after your hearts."... For this Rabbi Yishmael answered that there is another intent in this warning. Shlomo said, "And follow the path of your heart," and the sage explained that entire verse [Kohelet 11:9] to refer to mitzvot, as explained in Midrash Kohelet... Because walking in service of Gd is not always the same for everyone. This one involves himself in Torah and its work all day, and this one separates himself for worship, and this one for acts of kindness, and all of it is altruistic. Even in Torah itself, not every path of learning is the same... And if one were to ask, "What is the straight path to choose in his learning or in his careful conduct, to this Kohelet responds, "And follow the path of your heart," whatever draws your heart. It is clear that his *maza*/perceives that this is suited for his spiritual abilities.

For this [the Sifri] said, "Or the path you desire," meaning even that which is not within the mitzvot of the Torah at all, but one only acts altruistically and in adhering to Gd. I might have said this is good; for this it is written, "And do not stray after your hearts," do not seek new mitzvot which are not from the Torah...

And Tosafot Bava Batra 119b cites a midrash that the wood-gatherer intended to serve Heaven, desecrating Shabbat so that he would be executed, and the generation would know that even though it had been decreed that they would not enter the land, they were still obligated to observe the mitzvot of the Torah. One should examine: From what source did the Sages find a hint that this was the event, that he intended to serve Heaven? According to our words, they learned it from the juxtaposition of tzitzit with the story of the woodchopper. They were warned afterward along the same lines, that one should not stray after new mitzvot and perform an aveirah altruistically, Gd-forbid.

For even though Nazir 23b says, "An altruistic transgression is as great as a mitzvah performed selfishly," still, this is only where the moment comes to hand when one must transgress to serve Heaven, like that of Tamar and Yehudah where she had no other strategy, or the incident with Yael. But to put oneself into a position for this, to transgress to serve Heaven, is not the straight path one should choose...

5:28-31 _____ Jews vs. Canaan

2. Professor Yehudah Elitzur, Daat Mikra: Shoftim, pg. נח

אהל יעל על כליו וחפציו הפשוטים, יתד ומקבת, מים וחלב, הוא היפוכו של בית סיסרא בחרושת הגויים שבעד חלונה אשנבה משקיפה גבירה מטרוניתות אשר לבן לסלסולי לבוש ולשפחות מקושטות. מן הראוי לציין כאן כי האשנב שהוא כנראה שכבת אבן מפוארת בחלון, הוא אחד הסימנים המובהקים של ארמנות מלכים ושרים כפי שמוכיחים ממצאי החפירות בארמון רמת רחל בדרום ירושלים...
The tent of Yael, with its simple tools and objects – a stake and hammer, water and milk – is the opposite of Sisera's house in *Charoshet haGoyim*, through the *eshnav* window of which the lady of the house gazes, surrounded by her matrons, their hearts given to frippery and made-up maids. It would be appropriate to note here that the *eshnav* seems to be a layer of decorative stone in a window, and it is one of the identifying signs of royal palaces and nobles, as seen in archaeological finds in the palace of Ramat Rachel in South Jerusalem...

3. Rabbi Yosef Albo, Sefer halkkarim 4:43

והיתה רואה כי סיסרא בנה מוכה בראש על יד אשה, והיו רואות החכמות דם במחנה סיסרא, ושכל המלחמה נעשית והגבורים שפוכי דם, ובפרט סיסרא על ידי שתי נשים שהם דבורה ויעל, ועם כל זה לא ידעו לשפוט בזה משפט אמתי אבל הפכו המשפט כפי רצונם...
She saw that her son Sisera was struck on his head by a woman, and the wise women saw blood in Sisera's camp, and that the war was complete and the blood of the warriors had been spilled, and especially Sisera's [blood] by two women, Devorah and Yael. Even with all of this, they did not know how to draw accurate conclusions from this, but they reversed the conclusion to fit their desire...

4. Ralbag to Shoftim Perek 4-5, Lesson 8

השמיני הוא לפרסם גנות האומות ההם והיותם פרוצים בעריות ולזה הקדימה אם סיסרא בספור הצלחת סיסרא רחם רחמתי לראש גבר...
The eighth lesson is to publicize the disgrace of those nations, and their wanton immorality. Thus the mother of Sisera, in speaking of Sisera's success, began with...

5. Midrash, Sifra Acharei Mot 8:12b:4

ומנין שלא היתה אומה באומות שהתעיבו מעשיהם יותר מן הכנענים תלמוד לומר "וכמעשה ארץ כנען לא תעשו"...
How do we know that no nation made their ways more *toevah* than the Canaanites? Thus it says, "And like the deeds of the Land of Canaan you shall not do"...

6. Talmud, Rosh HaShanah 33b

כתיב "יום תרועה יהיה לכם" ומתרגמינן "יום יבבא יהא לכון" וכתיב באימיה דסיסרא "בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא". מר סבר גנוחי גנה ומר סבר ילולי יליל.

Bamidbar 29:1 says, "It will be a day of *teruah* for you," which is translated, "It will be a day of *yevavah* for you." Regarding the mother of Sisera it says, "Through the window, the mother of Sisera gazed and *vatiyavev*." One thought this referred to groaning; the other thought it referred to wailing.